

Polsslag Brussel

Samenvatting van de Resultaten en Aanbevelingen van het onderzoek voor de subsidielij 'projecten voor Brussel' van de Vlaamse overheid

Minne Huysmans
Pieter Meurs
Dominique Verté
Steven Degraeve

In opdracht van de minister van Brussel, Benjamin Dalle

Inleiding

De subsidielij 'Projecten voor Brussel' bestaat in 2021 vijftientig jaar. Ze heeft een brede waaier aan projecten en initiatieven voortgebracht: festivals, stadswandelingen, educatieve initiatieven, toeleiding naar werk, burgerschapsvorming, ...

Bij aanvang van de nieuwe legislatuur beslisten de minister van Brussel, Benjamin Dalle, en de bevoegde overheid om de subsidielij te evalueren.

Via een participatief traject uitgevoerd door onderzoekers van de Vrije Universiteit Brussel en de Erasmus Hogeschool Brussel, werden een aantal vragen aan het Vlaams-Brussels werkveld gesteld over de subsidielij 'Projecten voor Brussel': worden de juiste doelstellingen geformuleerd? Welke impact heeft de subsidielij? Zijn de bestaande categorieën en criteria helder? Zit de begeleiding, toewijzing en eindevaluatie goed? Kortom, heeft de subsidielij nog de juiste vinger aan de Brusselse pols?

Het sociaal-culturele en artistieke werkveld van Brussel werd bevraagd aan de hand van een *mixed-method* aanpak: er werden achtereenvolgens een kwantitatieve bevraging (enquête), kwalitatieve focusgroepen en participatieve workshops georganiseerd met het werkveld.

De enquêtes waren gericht op het verwerven van inzicht en ervaringen over de procedurele kant van de subsidiegids. De enquête werd ingevuld door organisaties die de afgelopen drie jaar financiële steun vroegen en kregen via de subsidielij 'projecten voor Brussel'. In totaal werden 86 organisaties met een gelijkmatige spreiding tussen de verschillende projectcategorieën aangeschreven. 49 respondenten die deze organisaties vertegenwoordigen, oftewel 57% van het totale aantal, vulden deze enquête effectief in.

In een tweede ronde werden verschillende focusgroepen met het werkveld georganiseerd om meer inzicht te verkrijgen in de maatschappelijke rol van de subsidielij en de actuele uitdagingen in en voor Brussel. Er werden door de administratie 44 voorgeselecteerde organisaties gecontacteerd om deel te nemen aan deze focusgroepen. Hieruit werden 6 focusgroepen samengesteld, 2 per projectcategorie. 32 respondenten, van 32 verschillende organisaties namen deel aan deze gesprekken. Elke focusgroep had tussen de 4 en de 6 deelnemers.

In een laatste fase werden workshop georganiseerd met vertegenwoordigers van het werkveld. Op basis van de resultaten van de focusgroepen werden 3 thematische workshops georganiseerd met als doel de reeds gecapteerde ervaringen, noden en aanbevelingen uit de eerdere bevragingen nog scherper te krijgen en om te zetten in beleidsaanbevelingen. Het totaal aantal deelnemers van de workshops was 31.

Elke onderzoeksfase werd gebundeld in een afzonderlijk rapport. Hieronder vindt u een beknopte samenvatting van de verschillende rapporten en dus een bundeling van een aantal resultaten en aanbevelingen van het onderzoek.

I. Resultaten

Het onderzoek over de subsidielij 'projecten voor Brussel' van de Vlaamse overheid brengt een aantal duidelijke aandachtspunten naar voor. We delen de resultaten op in de volgende categorieën:

1. Aandachtspunten met betrekking tot de Brusselse uitdagingen
2. Aandachtspunten met betrekking tot de weerspiegeling tussen de subsidiegids en uitdagingen
3. Aandachtspunten ten aanzien van de formele aspecten van de subsidiegids

1. Aandachtspunten met betrekking tot de Brusselse uitdagingen

Uit de werkveldbevraging blijkt dat Brussel ervaren wordt als een complexe en gelaagde stad met verschillende uitdagingen die kenmerkend zijn voor een grootstad (sociale ongelijkheid, (jeugd)werkloosheid, beperkte mobiliteit over buurten heen, uitsluitingsmechanismen, ...). Aandacht voor deze uitdagingen lijkt onmiddellijk te leiden naar aandacht voor diversiteit. Diversiteit wordt niet enkel als een beschrijving van de Brusselse realiteit aangehaald, maar ook als een uitdaging voor de subsidielij: meer aandacht voor diversiteit zorgt volgens de respondenten voor innovatie en verandering binnen de werking van de subsidielij. Het zou bovendien de deelname van jonge en nieuwe organisaties aan de subsidielij kunnen faciliteren. Hoewel het werkveld aangeeft dat de subsidielij de mogelijkheid voor innovatie en experiment promoot (de impuls subsidie wordt bijvoorbeeld als erg positief bevonden) en gekenmerkt wordt door een breed karakter, blijft er toch nog ruimte om diverser te vernieuwen.

Een tweede aandachtspunt met betrekking tot de maatschappelijke realiteit, het werkveld en de subsidielij is het belang van netwerken en samenwerkingen. Hoewel daar nu al op ingezet wordt en hoewel door de aanvragende organisaties vaak gezocht wordt naar verbinding (zowel in financiering als inhoud), geeft het werkveld aan dat het belangrijk is (nieuwe) netwerken en samenwerkingsverbanden te versterken. Zowel organisaties als het beleid in Brussel hebben baat bij een betere verbinding. Het gaat hierbij om netwerken tussen overheden en organisaties, netwerken tussen verschillende overheden en netwerken tussen organisaties onderling. Het gebrek aan die netwerken en samenwerkingsverbanden leidt nog te vaak tot versnippering. Daarnaast wordt het belang van netwerken en samenwerkingsverbanden ook aangehaald als een fundament voor het stimuleren van diversiteit. Door inclusiever te werken, kunnen ook jonge, nieuwe en andere organisaties meer aansluiting vinden bij de subsidielij.

De Brusselse realiteit wordt door het werkveld niet los gezien van de Vlaamse, al blijken de twee werelden geen kopie van elkaar. De relatie tussen Vlaanderen en Brussel wordt eerder beschreven als een spanningsveld, omwille van het verschil in beleving, cultuur en politiek. Het incorporeren en uitdragen van de aansluiting tussen beide in projecten of werkingen is niet altijd even evident. Het werkveld ervaart een sterkere financiering voor projecten die focussen op Vlaamse

aanwezigheid in Brussel. Dit komt de aandacht voor diversiteit niet helemaal ten goede. Het werkveld duidt op het belang van de wisselwerking en een wederkerige relatie.

2. Aandachtspunten met betrekking tot de weerspiegeling tussen de subsidiegids en maatschappelijke uitdagingen

De subsidielij wil vanuit de beleidsdoelstellingen inspelen op de maatschappelijke realiteit en actuele uitdagingen van Brussel. Ze wil daarin zo goed mogelijk aansluiten op de noden en behoeften van het bestaande werkveld, en tegelijkertijd voedingsbodem bieden voor nieuwe projecten en initiatieven. Het werkveld geeft aan dat de criteria en inhoudelijke doelstellingen van de subsidielij een goede weerspiegeling zijn van de beleidsdoelstellingen en dat de subsidielij een maatschappelijke meerwaarde heeft in het stimuleren van de interactie tussen Brussel en Vlaanderen, het in de kijker plaatsen van de Brusselse diversiteit, de versterking van het stedelijke sociale weefsel en van de participatie en inclusie in het algemeen.

Desalniettemin zijn er ook een aantal aandachtspunten:

- **Financiering:** een nieuwe denkoefening met betrekking tot de verdeling van de middelen is welkom. Een groot aandeel van de middelen wordt vandaag recurrent besteed waardoor er soms te weinig budgettaire ruimte overblijft voor (nieuwe) projecten en de daarbij horende projectfinanciering.
- **Project-categorieën, duurzaamheid en ondersteuning:** hoewel er een gemeenschappelijke focus is, zijn de projectcategorieën niet altijd even duidelijk. Ze bakenen werkingen soms kunstmatig af. De ondersteuning vanuit de administratie wordt erg gewaardeerd door het werkveld en stimuleert een betere wegwijs in het traject.
- **Diversiteit/experiment:** aansluitend bij de twee vorige aandachtspunten, geeft het werkveld aan dat een grotere focus op de labo-functie welkom is.
- **Relatie Vlaanderen en Brussel:** het werkveld erkent de noodzaak voor aandacht voor de relatie tussen Vlaanderen en Brussel, maar duidt op het belang van wederkerigheid. De inhoudelijke focus moet de uitstraling van Brussel naar Vlaanderen zeker meenemen.

3. Aandachtspunten ten aanzien van de formele aspecten van de subsidiegids

Het werkveld geeft aan dat de algemene en formele criteria die in de gids worden vooropgesteld voldoende duidelijk omschreven zijn. Ze zijn makkelijk te begrijpen, duidelijk raadpleegbaar en voldoende haalbaar. Ook de taalvoorwaarden die gekoppeld zijn aan de criteria worden omschreven als duidelijk en haalbaar. De algemene duidelijkheid en haalbaarheid van de criteria lijkt te worden bevestigd door de ervaren moeilijkheidsgraad van de subsidies voor de aanvragers: de overgrote meerderheid van de respondenten vindt de aanvraag noch te makkelijk, noch te moeilijk.

De gids zelf wordt door een ruime meerderheid van de respondenten als voldoende helder en gebruiksvriendelijk ervaren. Er is bovendien voldoende info via de website kunnen terug te vinden.

Een informeel infomoment (bvb tijdens de projectbegeleiding) wordt als nuttig en waardevol gezien.

Voor wat betreft de begeleiding tijdens een projectaanvraag, geven respondenten aan dat deze zeer waardevol is.

De formele administratie van een project (aanvraagformulier, formulier met inkomsten en uitgaven, projectverslag) is voor de grote meerderheid duidelijk en gebruiksvriendelijk. De eisen die gesteld worden zijn haalbaar, al merken respondenten op dat meer vrijheid in de beschrijving van de resultaten (in het projectverslag) welkom zou zijn. Een belangrijke toevoeging bij de formele administratie is de voorkeur voor een digitale afhandeling. De respondenten verkiezen het gebruik van een E-loket of mail-aanvraag boven een 'papieren' aanvraag.

De huidige indienregeling krijgt van het werkveld de voorkeur ten opzichte van vaste indiendata.

II. Aanbevelingen

Bovenstaande aandachtspunten werden in een laatste onderzoeksfase teruggekoppeld naar het werkveld aan de hand van 3 thematische workshops. Uit deze workshops zijn een aantal concrete aanbevelingen voortgevloeid. We lijsten ze op aan de hand van de 3 thema's (Diversiteit, Netwerken en Relatie Vlaanderen-Brussel).

1. **Diversiteit**

Diversiteit stimuleren blijft een moeilijke oefening. Desalniettemin zijn er een aantal aanbevelingen te maken vanuit de verschillende onderzoeksfasen.

Voor wat betreft de overheid/kabinet/administratie:

- Creatie van een diversiteitslabel (cf. Actiris),
- Voorzien van coaching en opleiding rond diversiteit, inclusie en participatie,
- Werkbezoeken door administratie om hun voeling met de Brusselse realiteit groter te maken (nabijheidsrol),
- Meer divers maken van interne structuur, samenstelling van team,
- Reserveren van budget voor jonge en nieuwe initiatieven en experiment.

Voor wat betreft de organisaties:

- Meer ruimte creëren voor diversiteit en inclusie (werkgroep diversiteit en inclusie voor gelijksoortige projecten),
- Meer divers maken van raden van bestuur,
- Betrekken van ervaringsdeskundigen,
- Duurzame verbinding met kansengroepen,
- Verbinding en samenwerking met organisaties met andere focus/bereik.

Een aantal van bovenstaande aanbevelingen kunnen worden opgevangen door het oprichten van een helpdesk die specifiek op dit thema gericht is. Daarnaast kunnen grotere organisaties gestimuleerd worden om jonge organisaties mee op sleeptouw te nemen (cf Kangoeroe). Aanbevelingen ten aanzien van de organisaties vragen op zich steeds nieuwe middelen.

2. Netwerken

Netwerken wordt aangehaald als de basis voor samenwerkingsverbanden en verbinding. Daarnaast wordt de ruimte voor experiment als een belangrijke voedingsbodem voor nieuwe samenwerkingen en innovatie beschouwd. Het faciliteren ervan mag niet vertaald worden aan de hand van een 'afvink'-rationale.

Vanuit de verschillende gesprekken zijn volgende aanbevelingen af te leiden:

- Ruimte/tijd/budget vrijmaken binnen de organisaties om buiten de eigen organisatie/doelgroep te werken,
- Organiseren van contactmomenten voor soortgelijke organisaties/projecten,
- Samenwerking organiseren rond een specifiek gedeeld thema,
- Organiseren van werkgroepen rond bepaalde werking/thema's,
- Reserveren van budget voor samenwerking en experiment.

Het werkveld geeft aan dat samenwerking tussen overheden een belangrijk aspect is, maar dat dit wellicht de mogelijkheden voor/van de subsidielijijn overstijgt.

3. Relatie Brussel-Vlaanderen

Het werkveld ervaart de relatie Brussel-Vlaanderen in de eerste plaats als een spanningsveld. Het geeft aan dat het belangrijk is de Brusselse eigenheid en realiteit meer (en op een positieve manier) te tonen en uit te dragen.

Vanuit de verschillende onderzoeksfases zijn volgende mogelijke aanbevelingen af te leiden:

- Meer inzetten op positieve beeldvorming van Brussel (vb: veilig stellen van zendtijd Bruzz in Vlaamse Media),
- De oprichting van een platform/spreekbuis van de Brusselse sector ter ondersteuning van de positieve beeldvorming. Een dergelijk platform kan vertrekken vanuit buurten en wijken, of vanuit gedeelde werkingen/doelstellingen (gekoppeld hieraan zou een projectoproep gericht op kennisdelen en expertise-uitwisseling interessant kunnen zijn),
- Samenwerking met Vlaamse 'zuster/broeder'-organisaties stimuleren: bruggen slaan naar gelijksoortige of complementaire partnerorganisaties in Vlaanderen.

Bij bovenstaande zijn er nog twee belangrijke aandachtspunten vanuit het werkveld:

- Resultaatverbintenissen met betrekking tot de relatie Brussel-Vlaanderen werken eerder contraproductief,
- De relatie Brussel-Vlaanderen reikt verder dan de werking van deze subsidielijijn.